

Innhold (klikk på sidetallet, så kommer du dit direkte ...)

Viktige tidsfrister	1
Siste nytt fra BIO	2
<i>Kåre Rommetveit takket av etter 17 år</i>	2
<i>Jon Vidar Helvik professor i utviklingsbiologi</i>	2
<i>Stein Kaartvedt professor II i biologisk oseanografi/akustikk</i>	2
<i>Mer BIO-stoff i fakultetsstyret</i>	3
<i>Mikko Heino portrettert i MAR-ECO</i>	3
Siste nytt fra verden rundt oss	3
<i>Tydeligere skille mellom UiB og Unifob</i>	3
<i>Mat.-nat.-fakultetet har fått egen formidlingsrådgiver</i>	3
<i>NFR anbefaler å flytte Veterinærinstituttet og Veterinærhøgskolen til Ås</i>	3
<i>FP7: Self-evaluation form</i>	3
Forskning: utlysninger, nye satsinger og prosjekter	4
<i>Bare 1 søknad tillatt fra hver prosjektleder til FRIxxx</i>	4
Nye medarbeidere og endringer i staben	4
<i>Elinor Bartle, ny spennende medarbeider ved BIO på formidling</i>	4
<i>Koji Murashita, gjesteforsker i utviklingsbiologi hos fisk</i>	4
Gjesteforelesninger, seminarer og konferanser	4
<i>Ukens orientering ved Havforskningsinstituttet</i>	4
<i>Fremmede arter</i>	5
<i>Sommerskole for kommende forskningsledere på Espesjøen</i>	5
Nye artikler	5
<i>Mikko Heino: probabilistiske reaksjonsnormer for modning av fisk</i>	5
<i>Thorolf Magnesen & Gyda Christophersen: landbasert klekkeri for kamskjell</i>	5
<i>Anders Fernö: individuelle variasjoner i stressmestringsstrategier hos kveite</i>	6
<i>Christoffer Schander og Vera Rønningen: DNA-barcoding + økologi og morfologi kan avdekke ukjente arter</i>	6

Viktige tidsfrister

 Mer info om følgende utlysninger og mange flere (inkl. løpende, dvs. uten frister) finner du [her](#)
Husk å sende søknadsutkastet til post@bio.uib.no 1 uke i forveien (gjelder ikke mindre bevilgninger som legater og fonds)

27. apr	ESF Exploratory Workshops	18. mai	Miljø og fiskeri (se lenger ned)
Slutt. apr	Opphold i Tyskland	31. mai	- FP7: Marie Curie Industry-Academia - Mobilitet SCAR
2. mai	FP7: - Environment - FOOD - CAPACITIES (INCO)	6. juni	Søknadsfrist NFR alle FRIxxx
7. mai	- FP7: Marie Curie Initial Training Networks - UiB: Ernæring	6. juni	Søknadsfrist NFR alle tematiske program, inkludert HAVKYST og HAVBRUK Nordvest Russland
14. mai	Biogeography deep waters (se lenger ned)	31. jul	Stipend til Japan
15. mai	Intern frist for forskningsterminsøknad		

Postadresse:	Besøksadresse:	Telefon:	E-post:	Jarl Giske:
Postboks 7800	Bioblokken, 3. etg.	+47 55 58 44 00	post@bio.uib.no	Tlf 84403
N-5020 Bergen	Høyteknologisenteret	Telefaks:	Internett:	Mob 9920 5975
Norge	i Bergen.	+47 55 58 44 50	http://www.bio.uib.no	
	Thormøhlensgate 55			

Siste nytt fra BIO

Kåre Rommetveit takket av etter 17 år

I en markering på mandag ble Kåre Rommetveit takket av etter 17 år som universitetsdirektør ved UiB. Talerlisten var meget kort, og inneholdt stort sett rektorene han hadde jobben med, en av statsrådene han hadde lobbyert mot (Gudmund Hernes), assisterende universitetsdirektør, en representant for fagforeningene, to fra næringslivet og så Borgermesteren. (Se reportasje [På Høyden.](#)) Det ble altså slett ikke plass til instituttlederen ved BIO. Så jeg får ta igjen litt her.

I mine drøye tre år som instituttleder har jeg hatt mange møter med universitetsdirektøren. Allerede fra første uke markerte han seg. Det er tre klare lederegenskaper jeg har lært å sette stor pris på:

For det første har han stilt klare og konkrete krav til meg (dvs til BIO), der han har formulert forventninger til hva vi har å aspirere mot. De fem første gangene vi møttes, påpekte han at det ikke ble en SFF i marin biologi i forrige runde, og det måtte være viktigste prioritet framover. (Nå har vi en.)

For det andre overrasket han meg i begynnelsen mang en gang med sin kunnskap om fagmiljøene og enkeltpersoner ved BIO. Kravene han har stilt har i stor grad vært basert på nøye kjennskap til instituttet.

For det tredje har han vært interessert i selv å få råd. Som alle vet så tillater ikke UiBs epostsystem oss å lagre store mengder av gammel epost, og derfor kan jeg ikke dokumentere alle henvendelser søndagskveldene om informasjon han trenger, eller om råd han vil ha, og påfølgende innkallinger til møter. Til gjengjeld har han også alltid vært villig til å lytte når jeg har lurt på noe, og flere ganger kommet til mitt kontor for å hjelpe meg.

Hele BIO skal dessuten være takknemlig for at Kåre og Sverre Spildo i 2003 snudde og gikk inn for samlokalisering av biologimiljøet på **Marineholmen**. Uten dette kunne det ikke bli noe Institutt for biologi, og selv om det tar tid å få dette på plass (siste estimat sier innflytting i juni/juli 2009) så er drømmen om felles lokalisering viktig for mange i det daglige arbeidet. Vi nyter også meget godt av hans svært gode evner til å få Trond Mohn til å dele ut penger til grunnforskning. Nå i februar ble **Mikko Heino** tildelt 16 millioner i en fireårig startpakke for å bli professor i fiskeribiologi og opprette en forskningsgruppe i evolusjonære konsekvenser av fiske. Mikko begynner i november, men allerede i mai flytter han til oss. Kåre sto også bak opprettelsen av programstyret for **ernæring**, som har ført til tett forskningssamarbeid mellom BIO (først og fremst Ivar Rønnestad og Ragnar Nortvedt) og dyktige fagmiljøer ved det medisinske fakultet. **Ragnar Nortvedt** kom for øvrig til BIO via en treårig gavepakke som Kåre fikk forhandlet med Sparebanken Vest. I fjor fikk vi midler fra samme kilde til et engasjement av **Kathy Willis** i tre år. Etter hvert har Anne Gro overtatt kontakten med Sparebanken Vest, men det var Kåre Rommetveit som etablerte den. (Og det er ikke lenge til vi kan melde om flere milde gaver fra samme kilde.)

Heldigvis skal ikke Kåre pensjonere seg. Han skal ikke lenger være i en posisjon der han kan stille krav, men han vil fortsatt snakke med personer med mye penger og god vilje. Det vil komme UiB til gode i mange år ennå.

Hilsen Jarl

Jon Vidar Helvik professor i utviklingsbiologi

Fakultetsstyret vedtok på onsdag, i tråd med innstilling fra BIO, å tilsette dr scient **Jon Vidar Helvik** som professor i utviklingsbiologi. Jon Vidar har bakgrunn fra Molekylærbiologisk institutt. Han vil trolig tiltre 1. juni. Velkommen, Jon Vidar. Utfordringen nå blir å finne et kontor til ham.

Stein Kaartvedt professor II i biologisk oseanografi/akustikk

Fakultetsstyret vedtok også å tilsette professor **Stein Kaartvedt**, Biologisk institutt UiO, som prof II ved BIO. Stein skal bygge opp kompetanse i bioakustikk, og vil samarbeide med flere forskergrupper ved BIO, først og fremst Akvatisk atferdsøkologi, Modelleringsgruppen og Fiskeriøkologi og havbruk. Han arbeider spesielt med å tolke atferd hos plankton og fisk fra akustiske målinger. Han vil også samarbeide med Havforskningsinstituttet. Stein deltok i SFF-søknaden innen akustikk som kom til finalen, men ikke fikk finansiering.

Mer BIO-stoff i fakultetsstyret

Fakultetsstyret vedtok også å oppnevne en komité til å vurdere professorkompetanse for **Anders Hobæk**, som er forsker ved NIVA i Bergen. Dersom komiteen finner ham kompetent, vil BIO be om at han tilsettes som professor II ved BIO innen ferskvannsekologi/planktonøkologi.

Fakultetsstyret ga også fullmakt til fakultetssekretariatet i å gjennomføre utlysning av 7 instituttlederstillinger. Olav Eldholm ble innstilt til stillingen instituttleder ved Institutt for geovitenskap. Han var eneste søker, og universitetsstyret skal avgjøre saken. Hans nåværende periode går ut før universitetsstyret rekker å behandle saken, så i verste fall blir instituttet nedlagt i midten av mai i mangel på godkjent ledelse. Instituttlederstillingen ved BIO og tre andre institutt blir ledig fra 1. januar, mens 3 institutt må ha leder på plass midt i august.

Til sist gratuleres **Stefan Ekman** med opprykk til professor.

Mikko Heino portrettert i MAR-ECO

Du husker vel at Bergens forskningsstiftelse valgte ut Mikko Heino til et oppstarts-stipend? Han begynner for alvor i stillingen i november, men flytter kontor fra HI til HIB allerede nå. Dersom du vil vite mer om hvem som egentlig kan få 16 millioner i startpakke, så kan du lese dette [portrettet](#) som Elinor Bartle har laget for Mar-Eco. Les om Elinor under nye medarbeidere i dette BIO-INFO.

Siste nytt fra verden rundt oss

Tydligere skille mellom UiB og Unifob

Utvalget som har utredet forskningsorganiseringen i tilknytning til UiB, anbefaler at universitetet tar mer styring over eksterntfinansierte prosjekter. I rapporten som overrekkes til rektor i dag, argumenterer utvalget for at UiB går bort fra hovedprinsippet om at aksjeselskapet Unifob skal være redskap for alle forskningsprosjekt som er finansiert av eksterne midler. Denne organiseringsmodellen ble vedtatt av Universitetsstyret i 2002. En viktig begrunnelse var at universitetet ikke ønsket å være arbeidsgiver for faste stillinger med eksterntfinansiering.

– Det at hovedmodellen opphører betyr at fagmiljøene selv kan bestemme om de vil bruke Unifob som redskap eller om de vil at eksterne prosjekter skal være organisert av UiB. Ved å gå bort fra hovedmodellvedtaket legger vi opp til større fleksibilitet. Utvalget foreslår også faglig helhet i ledelse av forskning som delvis er finansiert gjennom universitets budsjett, uansett om de er organisert ved UiB eller i Unifob, sier prorektor **Anne Gro Salvanes**, som har ledet arbeidet med rapporten.

– Les mer [På Høyden..](#)

Mat.-nat.-fakultetet har fått egen formidlingsrådgiver

Dr.scient. Arve Aksnes startet i stillingen som formidlingsrådgiver 11. april. Han har sin faglige bakgrunn i romfysikk, er utdannet i Bergen og kommer nå fra en post.doc.-stilling ved Kennedy Space Centre, Florida. Se http://nyheter.uib.no/?modus=vis_nyhet&id=36081.

NFR anbefaler å flytte Veterinærinstituttet og Veterinærhøgskolen til Ås

- Fortsatt taler flest hensyn for å flytte Veterinærhøgskolen og Veterinærinstituttet til Ås. Det vil styrke arbeidet med nasjonale utfordringer knyttet til mattrygghet, dyre- og akvamedisin, sier administrerende direktør **Arvid Hallén** i Forskningsrådet.

- Spørsmålet har vært og er vanskelig og det er gode grunner for begge aktuelle alternativer. Likevel taler etter min oppfatning flest hensyn for Ås, sier Hallén. [Les mer ..](#)

FP7: Self-evaluation form

Til dere som holder på med FP7-søknader, særlig koordinatorene:

Vi anbefaler at du får et søknadsutkast kritisk gjennomlest av en kollega, for eksempel i forskergruppen. For de fleste programmer er det nå tilgjengelig et skjema som kan være av stor hjelp i denne prosessen. Den kan lastes ned fra den respektive utlysningssiden.

Forskning: utlysninger, nye satsinger og prosjekter

Bare 1 søknad tillatt fra hver prosjektleder til FRIxxx

Viktig nytt til alle som arbeider med søknader til NFR. Divisjon for vitenskap har besluttet at det bare skal være lov å sende 1 søknad fra hver forsker til frie prosjekter i år. Du har lov å være med på mange søknader, men kan ikke være prosjektleder for mer enn 1. Dette gjelder innen hele FRIxxx-området. Det er imidlertid ikke noe hinder for at du kan være prosjektleder på en søknad til FRIxxx og dessuten til søknader som sendes til Divisjon for store satsninger og Divisjon for innovasjon. Begrensningen gjelder bare innad i Vitenskap.

Styret for Divisjon for vitenskap har også besluttet å slå sammen ”aktivitetene” FRIBIOMOL, FRIBIOØKO og FRIBIOFYS til **FRIBIO**. Styret på 10 personer skal bestå av 5 norske og 5 skandinaviske medlemmer, minst 4 av hvert kjønn. Søknadene skal behandles av 6 paneler som bare består av utlendinger, mens altså selve tildelingen besluttes i styret.

Det er også bestemt at søknadene i FRIxxx skal tildeles med **1-3 mill i årlig tildeling**. Søknader på mindre enn 1 mill i Divisjon for vitenskap blir avslått! Siden dette er helt nytt, vil jeg tro at vi kan gjøre noen taktiske feil her. Det er klart at referees kan bli mer begeistret over en stor søknad enn en liten. Men styret for FRIxxx vil trolig også se at dersom de bevilger 3-mill-kroners prosjekter, så kan de bare bevilge noen få. Kanskje er søknader på oppunder 2 millioner ev god avveing mellom hva som kan imponere panelet og hva som kan smerte styret.

Nye medarbeidere og endringer i staben

Elinor Bartle, ny spennende medarbeider ved BIO på formidling.

[Elinor Bartle](#) skal jobbe i et prosjekt som vi har fått tildelt av UiB, i første omgang for ett år. Hennes aktivitet ved BIO starter etter sommeren. Elinor, som opprinnelig kommer fra Canada, skal i første rekke jobbe med det økende behovet for engelskspråklig formidling og informasjon ved BIO.

Eksempler er:

- fange opp og publisere Nyheter på bioweb
- organisering av BIO-publikasjonsdatabasen, forskjellige lister og kommunikasjon med FRIDA
- opprettelse av websider for utvalgte prosjekter som er koordinert fra BIO
- følge opp mediadeltakelse fra BIO-ansatte og studenter
- koordinering av BIO-deltakelse i Forskningsdagene

Internt f eks:

- plukke ut oppslag fra BIO-INFO og presentere utdrag på engelsk
 - omtale utvalgte prosjekter i BIO-INFO
 - tilrettelegge for utstilling (og utskifting) av posters på instituttets fellesarealer
- Akkurat nå og fram til sommeren arbeider Elinor 50 % med å utvikle websider for SFF-en i Geobiologi og 50 % på Bergen museum med noe avslutningsarbeid knyttet til den prisbelønte formidling fra MarEco, se <http://www.mar-eco.no/> som hun har arbeidet med de siste årene. Hun har tidligere vært ved Formidlingsavdelingen ved UiB.

Koji Murashita, gjesteforsker i utviklingsbiologi hos fisk

Dr. **Koji Murashita** er ny gjesteforsker i gruppen Utviklingsbiologi hos fisk. Han har ett års stipend fra Japan – Norway Researcher mobility programme. Han skal arbeide med problemstillinger knyttet til fysiologisk funksjon av leptin hos laks og torsk. Han vil arbeide i en prosjektgruppe der forskere i UBF samarbeider med grupper i Sverige og Japan. Koji kommer fra National Research Institute of Aquaculture i Mie, Japan, der han var tilsatt som postdoktor i forskergruppen til T. Kurokawa, mannen som oppdaget leptin fisk!

Gjesteforelesninger, seminarer og konferanser

Ukens orientering ved Havforskningsinstituttet

Nordautarktisk trosk: korleis og kvifor varierte fangstane i det 20ande århundret?

Ved Odd Nakken, HI

Onsdag 9. mai kl 12.15 på Havforskningsinstituttet (kantinen på høyblokken)

Fremmede arter

NATUR 2007 – Artsdatabankens konferanse om biologisk mangfold – Årets tema: Fremmede arter

31. mai, Rica hell, Stjørdal

Påmelding innen 11. mai. Program og påmelding på www.artsdatabanken.no

Sommerskole for kommende forskningsledere på Espegrend

Transferable and professional challenges in interdisciplinary global climate research - A summer school for future European research leaders. [Finn link her](#).

Organised by the Coimbra Group of Universities

Location: Espegrend, Bergen

Date: 1-11 July 2007

[Online Registration \(Deadline 25. May\)](#)

Nye artikler

Mikko Heino: probabilistiske reaksjonsnormer for modning av fisk

Dieckmann U & M Heino 2007. Probabilistic maturation reaction norms: their history, strengths, and limitations. MEPS 335:253-269

ABSTRACT: Probabilistic maturation reaction norms (PMRNs) are emerging as a flexible and general tool for characterizing phenotypic plasticity in maturation schedules. Describing an organism's probability of maturing as a function of its age and size, PMRNs offer several beneficial features: (1) PMRNs overcome systematic biases that previously marred the estimation of deterministic maturation reaction norms for populations with probabilistic growth and maturation; (2) PMRNs remove the effects of varying mortality rates and average juvenile somatic growth rates from descriptions of maturation schedules; (3) PMRNs are defined at the level of individuals and can thus be treated as phenotypes when applying methods of quantitative genetics; (4) PMRNs serve as indispensable ingredients in process-based dynamical models of a population's age and size structure; and (5) PMRNs are readily extended to include effects on maturation of individual or environmental factors other than age and size. Owing to this combination of features, PMRNs allow many effects of phenotypic plasticity to be stripped away from the description of maturation schedules, so that residual trends are suggestive of genetic adaptation in maturation schedules. Here we review the historical developments that led to the introduction of PMRNs and address frequently asked questions about their interpretation, utility, and application.

Thorolf Magnesen & Gyda Christophersen: landbasert klekkeri for kamskjell

Magnesen T & Christophersen G 2007. Large-scale raceway nursery for improved scallop (*Pecten maximus*) spat production. AQUACULTURAL ENGINEERING 36: 149-158

Abstract: Variable survival of small hatchery-produced *Pecten maximus* after transfer to sea has been considered a constraint to scallop spat production in Norway. A land-based raceway nursery was introduced as an intermediate step to bridge hatchery post-larval growth and growout in the sea to increase yield and stabilise spat production. The nursery was of a flow-through type with 10 parallel raceways (10 m x 0.6 m x 1.0 m). Seawater (8-19 degrees C) was filtered through 100 μ m mesh and pumped into the nursery at a rate of 6 m³ min⁻¹ (2 cm s⁻¹). Efficiency of the nursery was evaluated based on different growth trials comparing initial spat size, settlement technology and nursery type. Scallops settled either on downwelling screens or collector bags in the hatchery. Spat settled on screens were placed on trays before transfer to nursery, while collector bags were placed directly into raceways. The nursery facilitated growth of scallop spat from 1.5 mm until saleable seed > 15 mm shell-height. Growth rates were 1.4-2.3% day⁻¹ for spat of initial size 3, 5 and 7 mm, and 4.2-5.2% day⁻¹ for the fastest growing spat of mean initial size < 2 mm. The filter removed fouling organisms and predators successfully, and resulted in stable survival on land (85%), while survival varied from 36 to 84% in the sea. Yield of spat > 5 mm per collector bag varied from 46 to 2780, and was not affected by settlement conditions (colour of bag, water circulation and light conditions). Yield of competent larvae from trays averaged 18.9% on land and 14.2% in the sea and was superior to yield from collector bags (2.8%). The downwelling screen-tray method resulted in higher output per unit raceway than did the settlement and growth on collector bags and was thus regarded the most

economical method. The land-based nursery had about 20% higher operational costs than the sea-based, but higher survival counterbalanced the extra costs. Using intermediate land-based nursery was proven advantageous to achieve a more cost-effective and stable production of 15-20 mm *P. maximus* spat available to scallop growers in Norway.

Anders Fernö: individuelle variasjoner i stressmestringsstrategier hos kveite

Kristiansen, T.S. and Fernö, A. 2007. Individual behaviour and growth of halibut (*Hippoglossus hippoglossus* L.) fed sinking and floating feed: Evidence of different coping styles. Applied Animal Behaviour Science 104, 236-250.

Abstract: A crucial problem in halibut farming is low and variable growth during the on-growing phase. Individual halibut may have different abilities to adapt to different aspects of the farming environment, including the feed distribution mode. In this study, 30 individually tagged halibut (mean weight 1.5 kg) were moved from a larger tank and kept for 3 months in six 7 m³ tanks with five fish in each tank. Individual feed intake and behaviour were compared in two periods, when either sinking or floating food was offered. Individual fish within a tank showed large variations in behaviour and feed intake, but both individual swimming behaviour and feed intake were positively correlated between periods. On the basis of differences in stereotypic surface swimming activity and feed intake, the halibut were classified in four behaviour categories that were suggested to reflect reactive or proactive stress coping styles. Floating food seemed to be an additional stressor and decreased feeding and increased stereotypic swimming activity. When floating food was replaced by sinking food, proactive fish that exhibited frequent surface swimming turned into "well-adapted" fish. The indication of different coping styles in individual halibut and the ability of fish applying a stress coping style to adapt when the situation changes suggests the possibility of improving halibut farming by both selective breeding and tailoring the tank environment to the demands of the fish.

Christoffer Schander og Vera Rønningen: DNA-barcoding + økologi og morfologi kan avdekke ukjente arter

Järnegren J, C Schander, JA Sneli, V Rønningen & CM Young 2007. Four genes, morphology and ecology: distinguishing a new species of *Acesta* (Mollusca; Bivalvia) from the Gulf of Mexico. Marine Biology 151 (2), DOI 10.1007/s00227-007-0651-y

Abstract There is currently an active scientific debate about the most correct and efficient way to identify species. To date, few studies in the marine realm have combined the available taxonomic methods. In this study we have used morphology, ecology and molecular analyses to identify a new species within the bivalve genus *Acesta*. All four genes studied (12S, 16S, Cytb, COI) suggested that a common cold-seep species in the Gulf of Mexico, *A. bullisi*, should be divided into two distinct species. This conclusion was supported by morphological traits and by observations of ecological distribution. *A. oophaga* Järnegren, Schander and Young n. sp. is described here, and *A. bullisi* Vokes (Tulane Stud Geol 2:75–92, 1963) is re-described. This study shows that DNA barcoding in combination with traditional morphological and ecological analyses may be an important tools to identify hidden biodiversity among deep-water organisms such as bivalves.